

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštne stroški. „Soča“ z „Gosp Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gld. 40 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih knjgov. Plačuj se: za šestoropno petit-vr. enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. Posamične številke se prodajajo po 2 kr. Rokopisi se ne vračajo.

Razgled po svetu

Avstrijske novice. — (Na Dunaju) imel je ministerski svet več sej pod predsedstvom cesarja samega; bavil se je z razmerami na Češkem in v Trstu. Uspeh zadnjih volitev v Trstu je baje naredil jako slab utis v visokih krogih, ki se pa še vedno ne morejo odločiti na korenit preobrat politike na Primorskem. Glavna ovira je trozveza, ker zaradi Italije mora naša vlada prizanašati celó očitnim irredentovcem. Ko trozveze več ne bo, spremené se te razmere na mah.

— (Avstrija in Rusija) se čedalje bolj bližate; upati je, da se konečno do dobrega sporazumete, kar ni takó težavno, ker svoje koristi na Balkanu si lahko uredite takó, da se ne bodo križale v nobeni točki. Ako bi se to zgodilo, potem bi se kmalu spremenile tudi notranje razmere nam Slovanom v korist. — Zdi se, da na Dunaju so se merodajnim krogom odprle oči, da vidijo, kakim načinom se razvijajo razmere na Ogerskem, kjer nelojalna madjarska manjšina tlači lojalno večino Slovanov, Rumunov in Nemcev. Madjarji hoté vse druge narode pomadjariti, da potem lože ustanové povsem samostalno kraljestvo. To je njih prvi in zadnji smoter. — Ako se Avstrija sporazume z Rusijo, prekriža se jim lahko kar na mah ves ta sanjarski račun. Treba je dati le nekoliko pomoči zatiranim narodom na Ogerskem, pa bo kmalu konec madjarske glorijske in ošabnosti.

— (Trutnovska novela.) Te dve besedi se zadnjih 14 dni vsak hip imenuje v raznih listih. Kaj je to? — Po dosedanjih zakonih mora vlada, ako hoče osnovati kako novo sodišče, poprašati prej deželni zbor za njegovo mnenje. To je vlada storila tudi na Češkem, ko je hotela ustreči Nemcem ter ustanoviti za nje novo okrožno sodišče v Trutnovu. Ker so Čehi videli v tem začetek delitve kraljestva v „nemški“ in češki del, zató so Mladočehi v deželnem zboru zaprečili vsakršno razpravo o tem predmetu.

Kakor reči zdaj stojé, vlada ne sme pričakovati, da deželni zbor izreče svoje mnenje. — Da bi pa vkljub temu ustregla Nemcem, izdelala je takozvano „trutnovsko novelo“, po kateri bi vlada ne bila primorana izposlovati si mnenja deželnega zbora, ako hoče ustanoviti kako novo sodišče. — To novelo bi rada predložila takoj na jesen državnemu zboru in zdaj se vrše radi nje razna posvetovanja med vodjami raznih strank in vlado. Kakor reči zdaj stojé, ta novela bi ne dobila večine, ker so celó Poljaki nasprotni.

— (Državni zbor) se snide, kakor poroča polvladna „Presse“, že v drugi polovici septembra, da bodo decembra zborovali deželni zbori.

— (Na Dunaju) je vlada razpustila maloruski dijaški društvi „Bukovina“ in „Sič“. Dijaki snujejo novi društvi.

— (Knez Alfred Windischgrätz), ki je podpredsednik gosposke zbornice in ki

se je posebno proslavil kot predsednik zadnje delegacije s kračenjem govorniške svobode, postal je „tajni svetnik“.

— (Na Češkem) se delavci čedalje bolj gibljejo in organizujejo. Ker vlada prepoveduje skoro vse njih shode, začeli so se zbirati, ne da to javijo politični oblasti. V nedeljo se je vršil tak shod v Strašnicah pri Pragi; udeležilo se ga je okoli 800 delavcev. Toda prišli so redarji in vojaki ter delavce razpršili; zaprli so jih 93.

Hrvaško. — (Neodvisno časnikarstvo) na Hrvaškem ima hude časa. Znani pristav Akurti je že zopet obsodil urednika „Hrvatske“ g. Lovrenčevića na 5 tednov zapora, list pa na 1500 gld. izgube pri varščini, ker je ponatisnil članek „Hrvatsko državno pravo“ iz zadrske „Hrvatske krune“. Kar je torej dovoljeno v Zadru, kaznuje se takó ostro v Zagrebu. Taki odnošaji ne vedejo k dobremu koncu. — (V Sisku) so slovesno praznovali tristoletnico, ko so Slovenci in Hrvatje slavno zmagali Turke in osvobodili Sisek njihovega obleganja.

— (Madjaroni) so v velikih skrbah, od kar sta se združile obé opoziciji in sprijaznila velika rodoljuba Strossmayer in Starčević. Celó neavstrijski listi pripisujejo temu združenju veliko važnost, zlasti zató, ker se bo odslej toliko lože pospeševala misel združenja Slovencev in Hrvatov v eno samo upravno celoto pod žezlom habsburškim.

— (Zagrebčani) so hoteli slavnostno sprejeti svoje someščane, ko se vrnejo od velikolepe Gunduličeve slavnosti iz Dubrovnika, a vlada je to prepovedala. Tudi takih slavnostij se že boji hrvaška vlada! Mora stati gotovo na jako slabih nogah!

— (Z Reke) je šlo okoli 260 Italijanov na Ogersko, da so se udeležili madjarskih slavnostij v proslavo l. 1848 ob ustaji padlih honvedov. To so storili iz sovraštva do Hrvatov in Avstrije. — Ogerska vlada jim je dala dovoljenje, da smejo za ničarijo 10 gld. voziti se 8 dni po celi Ogerski.

— (V Zagrebu) vršil se je 5. in 6. t. m. katehetski sestanek. Razpravljala so se uprašanja, ki so velike važnosti za pouk krščanskega nauka.

Zunanje države. — (Ruski carjevič) prišel je 1. t. m. v London, kjer je bil sijajno sprejet. Govori, se, da se snide tudi z nemškim cesarjem, kar bi bilo Nemcem jako ušeč, ker čedalje bolj hlepé po prijaznosti z mogočno slovansko sosedo.

— (Na Nemškem) so volitve za državni zbor končane. Volilni boj je bil ne navadno hud in pokazal je, da večina volilcev je že zdaj odločno nasprotna sedanjemu načinu vladanja.

Od vseh strank dobili so socialisti največ glasov, v zbornici bodo imeli 44 zastopnikov. Toda v 84 okrajih so že zdaj takó močni, da so njih kandidatje prišli v ožje volitve. Ako pojde takó naprej, je gotovo, da za tri leta dobé še veliko več zastopnikov nego letos. Socialisti so najhujši nasprotniki sedanjega reda in vladanja na Nemškem. — Vlada upa, da zdaj prodré

s svojo vojaško predlogo, ki naloži zopet nova bremena davkoplačevalcem. Zanaša se na to, da bodo glasovali za njo vsi poljski poslanci iz sovraštva do Rusije. Torej zopet slovaška nesloga! — Državni zbor bil je otvorjen v torek.

— (Na Francoskem) se pripravljajo na volitve za državni zbor; borba bo huda, ker vse stranke se je udeleže s podvojeno srčnostjo.

— (Na Srbskem) je skupščina, kakor se imenuje njih državni zbor, izrekla kralju zaupanje in zahvalo, ker je odstranil bivše vladarstvo in ministerstvo ter sam prevzel vlado. Vrhu tega je sklenila, da treba vse bivše ministre postaviti na zatožno klop zaradi kršenja ustave in zakonov.

— (V Parizu) nastali so v ponedeljek velikanski izgredi in nemiri, katere so uzročili dijaki raznih visokih šol, ker je redarstvo ostro postopalo proti nekaterim njihovim tovarišem. Dijaki so s kamenjem in orožjem napadli redarje, pobili razna okna, mnogo svetilnic in zrušili raznih kipov. Nad 100 oseb je ranjenih in nekoliko celo ubitih.

Veliko izgrednikov so zaprli.

Goriške novice

Vabilo na naročbo. — Z današnjo številko začinjamo drugo poluleto, v katerem nam bo mogoče podajati več berila nego doslej. Prosimo zategadel vse svoje dosedanje naročnike, da bi širili naš listič med svojimi znanci in prijatelji. Do konca leta stane le 40 kr.

Drobne novice. — Deželni šolski svet imel je sejo v ponedeljek. — V Gradežu se je že otvorilo morsko zdravišče. — V Ogleju bodo v nedeljo navadne slovesnosti sv. Mohorja, tamošnjega patrona. — Redarji v Gorici so zaprli nekega Iv. Aita iz Italije, ker je prehitro gonil in trpinčil svojega konja. — V Brdih vladajo med otroci osepnice (marusklje) in škrlatina; v Višnjevku je šola zaprta; trije otroci v Gradnem so umrli. — Toča pobila je v torek po nekod v Brdih, na Krasu in v Furlaniji. — Svilodov prišlo je do srede 47.357 na goriški trg; cena od 1 gld. 20 kr. do 1 gld. 60 kr. — Furlanska železnica je potrjena z uradnim razglasom v „Wiener Zeitung“. Ali bo zveza z južno železnico v Ronkah ali v Tržicu, ni še uradno določeno. — Goriški magistrat je ukazal razkuževati vsa stranišča po mestu, ker se je bati koleré. — Orožnik Zanelli, katerega je zabodel znani mladič v Mirnu o priliki veselice tamošnjega bralnega društva, je ozdravil. — Pri tombo-li na dan sv. Petra in Pavla v Gorici so letos prodali precej manj igralnih listkov nego lani. Upamo, da jih bo vedno manj! — „Rinnovamento“ od srede bil je zaplenujen zaradi članka o hrvaškem državnem pravu.

„Slogini“ zavodi v Gorici končajo šolsko leto drugi teden v tem le redu: V petek 14. julija bo končletni izpit v mešanem prvem razredu in v otroškem vrtu v ulici sv. Klare ob 3 $\frac{1}{2}$ uri popoldne. Drugi dan, v soboto 15. julija, bo ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zajutra skupna zahvalna sv. maša v cerkvi Matere božje v Glediški ulici. Po maši bodo izpiti v treh razredih dekliške šole v ulici Barzellini, počenši s prvim razredom. H koncu po 11. uri bo kratka poskušnja v ondašnjem otroškem vrtu. Potem začnejo počitnice, ki bodo trpele za otroška vrta do 31. avgusta, za šolske razrede pa do 15. septembra.

Prijatelji in podpiratelji omenjenih zavodov se uljudno vabijo, naj bi počastili sklepno slavnost s svojo navzočnostjo ter prepričali se o napredku male dece, ki obiskuje te zavode.

Otroški vrt v Pevmi, katerega vzdržuje slavno Društvo sv. Cirila in Metoda, praznoval je v sredo god svojih zaščitnikov s sv. mašo v ondašnji vikarijski cerkvi. Končletna skušnja v tem vrtu in sklep šolskega leta bo v četrtek 13. julija. Ob 8. uri zajutra pojdejo otroci k sv. maši, po 9. uri začne skušnja, potem sledi obdarovanje otrok. Prijatelji in dobrotniki otroškega vrta se uljudno vabijo k tej mali slavnosti. Počitnice bodo trpele od 16. julija do 31. avgusta.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ se lepo razvija. Po zadnjem občenem zboru, pri katerem je bilo sklenjeno, da se bodo sprejemali tudi zunanji prosilci, začelo je novo gibanje. V treh tednih meseca junija sprejetih je bilo 50 zunanjih društvenikov, ki so plačali v društveno blagajnico 39 gl. in 37 kr. Po odbitih ustanovnih stroških za nova pravila, tiskovine in nekatere manjše stroške ostalo jim je konec meseca prebitka 21 gl. in 28 kr., sicer majhen znesek, pa vendar znamenit, ker je prvi začetek krepkemu zalogu, ki se nabere zunanjim udom, ako ne pride kaka posebna nesreča. V tekočem mesecu juliju pristopilo je razen dvanajstorič domačih udov nad 40 zunanjih, tako da v teku štirih tednov se je pomnožilo število društvenikov več kot za sto. Zunanji društveniki plačujejo v podpornem društvu tednine, kakor v okrajni bolniški blagajnici, postrežbo dobivajo tako, kakršno jim pravila določujejo brez prikrajševanja in nepostavnega odbijanja. Doneski zunanji društveniki se računijo posebe in ves dobiček iz njih vplačil gre v poseben rezervni zalog, ki je njim namenjen. Pred tremi tedni sprejeta je bila tudi prva društvenica, in zdaj šteje društvo poleg 246 podpornih udov tudi 10 društvenic, ki plačujejo tednine za polovico manjše od možkih. Rojakom, ki so dolžni zavarovati se za slučaj bolezni, priporočamo to društvo, kajti v skupnem delu je moč. Upravni zalog podpornega društva (podpiratelji, domači in zunanji bralničarji) imel je za drugo četrtletje prebitku 25 gl. in 56 kr., domači bolniški zalog (domači podporni udje) pa 162 gl. in 07 kr., potem ko je v teku četrtletja naložil na obresti v posojilnici in na Montu 139 gl. in 12 kr. Društvena zdravnik zdravita, ob enem pa tudi učita, kako naj se društveniki vedejo, da si ohranijo ljubo zdravje.

V kopelji utočil. — Danes teden se je šel kopat v mestno kopelj četrtošolec na realki Josip Lokar; kopal se je v plavališču. Mladenič je imel že dolgo časa bolezen sv. Valentina ali božjast, ki ga je napadla tudi v kopališču; sedel je pri kralju na tramu in ko ga je bolezen napadla, zgrudil se je v vodo in potopil na dno. Gimnazijski sedmošolec Oskar Tonkli, sin

gosp. dr. Jos. vit. Tonklija, postavil je v nevarnost svoje življenje in dvakrat srčno skočil za njim pod vodo; še le drugi ga je privlekel na površje, a bil je že mrtev. — Nesrečnika so slovesno pokopali v nedeljo; pogreba se je udeležila vsa realna šolska mladina z ravnateljem in učiteljsvom na čelu. Tudi veliko drugega občinstva izkazalo je nesrečnemu pokojniku zadnjo čast. N. v m. p.!

Tiskovna pravda. — „Rinnovamenta“ je bil zaplenjen zaradi nekega zaljubljenega pisma, ki je bilo pisano iz Trsta v Gorico. Ker so take zaplembe nekaj nenavadnega, podalo je uredništvo proti zaplembi utok, vsled katerega se je vršila v terek obravnava pri c. kr. okrožnem sodišču goriskem. Predsedoval je svetovalec Flegar, sodnika sta bila svet. Schmarda in pristav Dell'Ara; državno pravdnikstvo zastopal je sam g. Canevari; urednika zastopal je dr. Stanič iz Tolmina. — Ker je g. državni pravdnik moral povedati, kdo sta pri tem zaljubljenem pismu „on“ in „ona“, in ker je ta „on“ visoko stoječa oseba, vsled česar bi močno trpel njen ugled, ako bi se ta prezanimiva obravnava vršila javno in potem zopet javno opisovala, zato se je vršila pri zaprtih vratih. — Utok je bil seveda odklonjen. — Poroča se nam, da g. državni pravdnik se je pri tej obravnavi jako pohvalno in laskavo izrekel o sedanjem uredniku „Rinnovamenta“, g. Ivanu Kušarju, kar beležimo s posebnim zadovoljstvom.

C. kr. profesor Babsch je pri glavni obravnavi pred porotniki z nekako samozavestjo trdil, da je povedal („informoval“?) prof. S., da ne piše hujskajočih dopisov v „Tagespost.“ Kaj je sledilo potem, je znano. Dokazano je bilo namreč, da prof. Babsch je pod prisego trdil kot resnico neko svojo izmišljotino, ki je bila sposobna, da je lahko močno uplivala na porotnike, ko so našega urednika obsodili tudi z ozirom na prvo stavljeno jim uprašanje. — Naš urednik čutil se je oškodovanega in zahteval je, naj državno pravdnikstvo preiskuje, ali prof. B. s tako neresnično izjavo pred porotniki ni zlorabil svetosti prislege. Državno pravdnikstvo je res nekoliko preiskovalo in potem reklo, da ne vidi nikakega utemeljenega uzroka, da bi kazenski postopalo proti Babšu. — Ne bomo preiskovali, ali bi se proti Babšu moralo kazenski postopati ali ne, ker je pod prisego trdil čisto in golo neresnico, in to v onem trenutku, ko se je zagovarjal proti „Novi Soči“, ki je dejala o njem, da ne zasluži vere in spoštovanja. Nam je v največje zadoščenje dokaz, kateri je oskrbel sam, da mu ne smemo verjeti niti takih izjav, katere pod prisego izreče na takó odličnem mestu, kakor so porotniške obravnave.

Iz Ozeljana: Dne 11. junija doživeli smo ravno 389 let, kar je dne 11. junija l. 1504. Hjeronim de Franciscis, pomočnik oglejskega patrijarha in kardinala Dominika Grimanija, blagoslovil tukajšnjo cerkev in oltar ter jo posvetil sv. Jakobu velikemu. Vložil je na zadnji strani oltarja svetinje sv. Jakoba ap. in sv. Marka papeža in spoznavalca. Svetinji ste bili skriti na zadnji strani oltarja, da bi ju sovražni Turki ne našli.

Cerkev je bila trikrat prenovljena, kakor trdi ljudska govorica. Prvikrat jo je zidala občina; takrat se je imenovala „sv. Jakob za Logom“; drugikrat jo je zidal Morelli ter jo je neposredno združil s svojo palačo; zidal jo je baje na lastne stroške, pod pogojem, da si napravi za svojo rodbino dva oratorija, na vsaki strani oltarja po enega. Prej je bila s pokopališčem vred za Morellijevo palačo. Tretjikrat pa se je cerkev

zidala l. 1887. pod bivšim preč. g. župnikom Blažem Madonom.

V Ajdovščini, 2. julija. „Društvo za podporo rokodelcev“ praznovalo je v nedeljo dne 25. junija desetletnico blagoslovljenja društvene zastave. Z malim je društvo začelo, z marsikatero nezgodo se je moralo boriti od začetka. A da je premagalo vse težave, da danes stoji na trdnih nogah, da je v štirinajstletnem svojem obstanku marsikteremu obolelemu udu odvzelo ali vsaj zmanjšalo skrb za vsakdanji kruh, — zahvaliti nam je železno voljo in denarno podporo nekaterih postrtovalnih mož. Zato je društvo porabilo priliko desetletnice, da je očitno in slovesno izrazilo svojo zahvalo onim možem, ki so takoj pri rojstvu društva žrtvovali svoje izborne moči, da mlado dete ni zamrlo, marveč da je rastlo in se okrepilo. In ti možje so: veletržec in trgovec g. Angelo Casagrande, posestnik g. Daniel Šapla, posestnik g. Ferdinand Makovec, župan in posestnik g. Daniel Godina v Ajdovščini. Tem je društvo naklonilo največjo čast, katero more komu dati: imenovalo jih je o tej slovesni priliki za „častne ude“. Zato društvo si je stekel veliko zaslug tudi vodja tukajšnje predilnice gospod Henrik Höhn, ki je s svojo uplivno besedo izposloval pri gospodarjih tovarne svoto 100 gl. prav ob času, ko je šlo za obstanek društva, namreč, ko se je društvo ustanovilo in se je imelo boriti z gmotnimi težavami.

Vrlo štursko „pevsko društvo“ je sodelovalo z veteransko godbo iz Prvaci, ki je dospela sem, da gode pri procesiji v Ajdovščini. A najeta bila je še za popoldne, da bolj povzdigne slavnost. Popoldne ob polstirih pozdravi društveni predsednik g. Josip Budihnja obilico zbranih udov in gostov na okrašenem vrtu in dvorišču g. Ivana Šapla v Šturjah; ker je govoril še o društveni zastavi, zato takoj za njim zapojó pevci Volarič-ovo kantato „Trobajnici“ in godba zaigra „Naprej zastava slave!“

Jedrnato in naidušeno govori na to dr. Batič slavnostni govor o pomenu in koristih delavskih društev in proslavlja one može, ki nimajo pričakovati nikakega dobička od društva, a vendar zastavijo iz ljubezni za ubogega delalca svoje moči, svojo veljavo in svoj denar; takim možem slavo, takim možem priznanje in čast. Med tem, ko se delé diplome častnim udom, pojó pevci Vašak-ov „Pozdravljeni“.

Ker je bila dopoldne huda nevihta in ni bilo upanja, da deževje poneha, izostali so napovedani gostje iz Gorice in Trsta. Spomnili so se na nas pa vse eno. Pozdravili so nas brzojavno: „Delalsko podporno društvo“ iz Trsta, ondodno „Bralno društvo“, „Slovensko podporno in bralno društvo“ in uredništvo „Soče“ iz Gorice. Udeležil se je veselice tudi oddelek vrle požarne brambe iz Vipave in tako nam povečšal slavnost. Pri prosti zabavi vztrajalo se je v redu do pozne ure.

Udom društva ostane slavnost v lepem spominu, društvu ostane pa lep prispevek, ki je namenjen za napravo društvu primernih veselice. K temu pripomogli so zopet že omenjeni in drugi tukajšnji gospodje podpirajoči udje s svojo radodarnostjo. Vodstvo tukajšnje predilnice pripomoglo je veliko pri napravi in olepšavi veseličnega prostora. Vsem tem ima se društvo iskreno zahvaliti. Rasi društvo, razcvitaj se Slovencem v čast in ponos, ter onemoglim udom v blagodejno podporo.

Iz Sežane, 3. julija. — Naša ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda je zborovala v nedeljo 2. t. m. po molitvah. Zbrale so se narodne Kraševke, da slišijo,

kako podružnica napreduje in koliko so naše žene zložile na narodni žrtvenik. Nu, smejo se ponašati. Letnic ima podružnica 97 in 5 ustanovnic; v blagajnici pa je ostalo še okoli 85 gl., katere blagajničarka skrbno hrani za pokroviteljstvo podružnice. Podružnica ima tri poverjenice: v Lokvi, Tomaju in Štorjah.

Slavno vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda letos počasti še mlado žensko podružnico s tem, da se bo vršila 26. dan t. m. velika letna skupščina v središču Krasa — v Sežani. Ta dan si želimo obilo udeležnikov tudi iz cele dežele. Odbor podružnice se krči. V kratkem mislijo zapustiti dve p. n. g. ci odbornici svoje častno mesto, ker hitite himenu v naročje. Želimo jima vse sreče in kopico čvrstih Slovencev, — podružnici pa tako krepkih novih odbornic. Na zdar!

n.

S čepovanske planote dobili smo pri- tožbo, da so ljudje prejeli nemške opom- njevalne liste. Izvedeli smo, da krivde ni iskati v Gorici, marveč v Trstu, kjer niso imeli slovenskih tiskanic v zalogi. Naj se to več ne zgodi!

Tolmin je postal pravo gnezdo in varno zavetišče neke gospode, ki je priromala tje kaj s trebuhom za kruhom, in ki je bila poslana z namenom, da bi se priučila slo- venskemu jeziku vsaj toliko, da se v tem jeziku ne pusti prodati, kar potem zadošča za nadaljno plezanje po lestvici časti in masti. Toda tej gospodi zadošča, da je v Tolminu, med našim prekrotkim ljudstvom, kjer hoče izhajati tudi brez slovenščine, dasi potem dokazuje svoje znanje v tem jeziku z razlogom: saj sem služil v popol- no zadovoljnost svojih višjih v čisto slo- venskem okraju.

Ta gospoda skrbi v prav obili meri za to, da uganja laško politiko in laško propagando v Tolminu, visoke noseča svoje italijanstvo in prezirajoča vse, kar je slo- vensko. Narodnemu napredku trga stavlja vse mogoče ovire in žali narodno čustvo našega prebivalstva. V gostilnah in sploh na javnih mestih ne izpregovori slovenske besede, če bi jim jih po groših plačevali. — Takó se tuji norčujejo z našim krot- kim narodom! V tem oziru nismo rekli še zadnje besede!

V Divači sešla se je v nedeljo prav odlična narodna družba iz sosesčine in iz drugih krajev od blizu in daleč. Ta dan je namreč občina razsvetlila svojo prekrasno podzemeljsko jamo, ki se imenuje „Cesar- jevič Rudolfova vilenica“. (Žal, da je napis pri uhodu le nemški, dasi so v vi- lenici vsi napisi najprej slovenski in potem še le nemški in laški. Prosimo, da bi se postavil tudi pri uhodu slovenski napis in sicer na prvo mesto!)

Z vlakom o polдне došli smo nekat- eri gostje iz Gorice; v Divači, ki je bila vsa v narodnih zastavah, smo našli že mno- go občinstva iz sosesčine in bližnje tržaške okolice. Obedovali smo skupno na vrtu „Gostilne pri kolodvoru“, kjer nam je ro- doljubni gostilničar g. Obersnel postregel z izbornimi jedili in še z boljšim teranom. V teku popoldneva dohajalo je čedalje več gostov od blizu in daleč. Došli so tudi kolesarji iz Ljubljane in Trsta in nekaj udov slovenskega planinskega društva iz Ljubljane, na čelu njim požrtvovalni pred- sednik g. prof. Orožen. Ob 3¼ šli smo vsi skupaj z godbo na čelu do vilenice, kjer smo pričakovali zabavni vlak iz Trsta; do- šel je ob 3¾ in pripeljal je 388 izletnikov. Na to smo si ogledali prekrasno vilenico, ki v podzemeljskih čudesih nič ne zaostaja za slovečo postojinsko jamo; mnogi kapniki,

ki so res veličastni in velikanski, so še lepši nego v postojinski jami.

Pozneje je bilo na vrtu in pred hišo omenjene gostilne zopet vse živo odličnega občinstva; zabava bila je prav živahna in vsakomur brala se je zadovoljnost z obra- za. Openski pevski zbor, ki je sicer še mlad, a obeta lepo prihodnost, prepeval je lepe umetne in narodne pesmi. Žal, da dunajski naglič prisopiha v Divačo že pred 7¾ in s tem vlakom morali smo Goričani zapustiti Divačo in tamkaj zbrano odlično narodno družbo, nesoči seboj prijetne spomine na vse, kar smo videli in doživeli ta dan. Odlična hvala divaški občini, ki nam je po- nudila res preprijeten užitek na zemlji in pod zemljo; hvala vsem prirediteljem!

Glavna skupščina naše slavne šolske družbe sv. C. in M. bo 26. t. m. v prijazni Sežani. Popoldne se priredi skupen izlet s posebnim vlakom v Divačo, kjer si udelež- niki ogledajo prekrasno „Cesarjevič Rudol- fovo vilenico“. Častitamo sl. glavnemu vodstvu, da si je izbralo takó primeren kraj za letošnje zborovanje. Vse priprave oskrbi vrla ženska podružnica v Sežani.

V Komnu bo imela podružnica sv. Ci- rila in Metoda svoj letni občni zbor v ne- deljo dne 9. t. m. ob 4. popoldne v dvora- ni občinskega urada.

Iz Podmeleca nad Tolminom nam po- ročajo:

„V Podmelnu se nadaljuje delo pri podzidanju šolskega stavišča.

To je dokaz, da se šolske oblastnije ne zmenijo za razna pretiravanja in nešolske namene nekaterih tendencioznih dopisov. Hvala jim! Škoda, da se delo po nepotrebnem zavlačuje. Letos se je zamu- dil najugodnejši čas. Z zidanjem poslopja samega se še ni pričelo, ker se je poprav- ljeni načrt doposlal vesislavnemu deželne- mu šolskemu svetu v odobrenje. Nadejati se je, da se to skoraj zgodi in se zidanje prične. — Novo šolsko poslopje gotovo u- niči eno večjih prepornih uprašanj, ki ka- lijo slovo tukajšnjih dveh najbližjih vasij, ter pripravi pot k edinosti in bratstvu žup- ljanov.

Na Ponikvah so v teku enega meseca izgubili učitelja in pa duhovnika. Dne 4. junija umrl je v goriški bolnišnici učitelj g. Matija Leban. Rojen je bil 1. 1842. v Žabčah. Služboval je v raznih krajih ter ima zlasti to zaslugo, da je mnogokje „le- dino oral“ t. j. deloval je na novoustanov- ljenih rednih šolah kot: na Grahovem, Lju- binji, Nemškem Rutu in na Ponikvah. V prejšnjih letih je učiteljeval tudi v Ron- kah, na Proseku (?), v Škrbinu in v Tol- minu. Bil je iz stare šole, sicer pa jako marljiv učitelj. Jako bistroumen je bil; nje- gova logika je bila jako dovtipna in dosti- krat do skrajnosti drzna in originalna. V družbi je bil dober družbenik. Vešč je bil in enako spreten v obeh deželnihih jezikih, ka- kor tudi v nemščini; a poznal je tudi dru- ge jezike. Žalibog, da ga je od časa do časa napadala huda dušna bolezen. Vsled tega je moral večkrat službo popustiti. Od tó izvirajo njegove tako goste službe in nje- gova nestalnost. Če tudi vpokojen že 1. 1888. služboval je skoro do svoje smrti še kot začasen učitelj. Zadnja leta je hiral, dokler ga smrt ni rešila trpljenja.

Lahka mu zemljica!

V nedeljo dne 2. t. m. baš na poni- kovski semenj umrl je pa vikarij ó. g. An- drej Kravanja. Še malo dnij pred Leba- novo smrtjo rekel je: Jaz sem tudi bolan, saj pojdem tudi jaz! Kedó bi si bil takrat mislil, da so bile te besede — proroške. Huda bolezen prišla ga je v grlu. Šel je

bil koj po binkošti iskat zdravniške po- moči v Gorico. Zaman! Bolehal je še dalje. Na praznik sv. Petra in preteklo nedeljo ni več maševal. „Semnjujočim“ Ponikovcem se gotovo ni sanjalo, da še isti dan, isti večer izgubi svojega dušnega pastirja. Zve- čer ob 11. uri izročil je svoje dušo Bogu.

Porojen je bil v Bolcu 11. okt. 1846. 1. V mašnika posvečen je bil 31. avgusta 1873. Duhovno službo je opravljal v raznih krajih. Mož je bil dobrega srca, prijazen, gostoljuben, postrežljiv; bival je rad v druž- bi ter je bil sploh ljudomil gospod. Zadnje čase je postajal čedalje bolj resen in zamiš- ljen. — Dokončal je tek svojega življenja v najlepši dobi. Večna luč naj mu sveti!

Prijatelj.

V Cerknem je začela tamošnja „Po- sojilnica in hranilnica“ nenavadno in ne- pričakovano uspešno delovati. Že v prvem mecu, v maju, je imela nad 30.000 gl. prometa, kar je silno veliko za Cerkno. Zadruga je z neomejeno zavezo, to pomeni, da društveniki jamčijo za morebitne izgube z vsem svojim imetjem. Načelnik je vele- posestnik g. P. Ravnikar, tajnik pa g. Ant. Kosmač starši. Prosimo večkrat poročil o tem novem denarnem podjetju. Slovenski trgi, ali ne bote posnemali tega krasnega izgleda?

Ostrupil se je z žveplenkami 25-letni J. M. v Imenji pri Šmartnem. Od 78 kr., katere je imel v žepu, zapil in zajedel jih je 77; za ostali krajcar kupil je žveplenke, katere je doma namočil v kavi, ostrgal jim glavice in potem popil. Na to je šel v po- steljo, ker kmalu ga je začelo hudo ščipati po trebuhu; bruhal iz sebe in trpel je tri dni, potem so ga prepeljali v goriško bol- nišnico, kjer se mu je kmalu obrnilo na bolje. Pravijo, da mladenič je slabega uma.

V Kredu ob Nediži pri Kobaridu zidajo novo šolsko poslopje, ki bo kmalu že dovr- šeno. Poslopje je prav lepo in prostorno. Sploh skrbi tolminski okraj prav pridno, da povsod, kjer so šole, imajo tudi primerna šolska poslopja.

Znorel je tudi v naši deželi znani bar- ron Czörnig mlajši, ravnatelj deželne finance na Tirolskem in sin znanega pisa- telja zgodovine goriško-gradiščanke. Na Ti- rolskem je posloval le eno leto; prej je bil v enaki službi v Celovcu. Prepejli so ga v norišnico v Ober-Döblingu pri Dunaju. — Baron C. ni bil zadovoljen, da so ga preložili v Inomost, kar ga je vedno močno bolelo, in naposled se mu je začelo mešati v glavi. Pravil je, da pojde v Čikago na razstavo, za kar si je oskrbel veliko ame- rikanskih dolarjev. Mesto v Čikago došel je v Döbling!

Iz Št. Petra nam pišejo: „V nedeljo 2. t. m. priredili so naši fantje javni ples, h kateremu so povabili le Lahe z laškimi le- paki. Od neke strani so bili opomnjeni, za- kaj ne naredijo tudi slovenskih lepakov, a odgovorili so, da zató ne, ker bi potem go- riški Lahi ne prišli na ples. No, zató so pa še premnogi Slovenci izostali, in ker so La- hi bolj pametni od nas Slovencev, da ne zametajo denarja z nespametnim plesanjem, zató so fantje takó veliko svoto denarja do- bili, da je moralo vsih šestnajst samó po 8 goldinarčkov dodati, da so poplačali stroške“

Kresovi. — Tudi pri nas na Goriškem so na predvečer sv. Cirila in Metoda mar- sikje goreli kresovi, ki so ponekod bili ve- likanski. — Kobaridci so priredili celó dva kresa in zažigali rakete. Tako se če- dalje bolj širi češčenje naših velikih in slavnih blagovestnikov.

Vipavska železnica. — Ta teden preiskovala je posebna komisija na licu mesta ves načrt za železnico do Ajdovščine. O tem pregledovanju utegnemo kaj več poročati v prihodnji „Soči“ ali pa v „Primorcu“. — Za danes naj povemo le, da goriški mestni zastop je odredil dovoljeno podporo 100.000 gld.; ker ni zadovoljen z načrtom. Pravi namreč, da ta železnica bi se ne mogla podaljšati do Logatca, kakor je bilo govorjeno s početka, marveč le do Postojne, kakor želi vojni minister. Taka železnica bi pa imela malo važnosti za Gorico. Ako hoče jo imeti vojno ministerstvo, naj jo gradi samo. — Vihi tega mestni gospodi ni prav, da bo kolodvor na štandrežkem svetu.

Letina obeta biti prav dobra, ako ne bo kake nevihte in toče. Grozdja je veliko več od lani, po nekod do štirikrat več. Od vseh strani prihajajo nam glasovi, da bodo imeli veliko vina, ako ga Bog obvaruje. In ker bodo cene najbrže dosti visoke, kajti laška vina so povsem propadla v očeh naših vinopivcev, na ogerskem je pa trtna uš naredila veliko škodo, zato se naši vinogradniki smejo nadejati res dobrega leta! Dal Bog.

Tudi sadja bo obilo, zlasti jabelk, hrušk in češpelj. Naša Brda dobè lepo število tisočakov za sadje. Kraševcem je zadnje deževje močno škodovalo, ker nastalo je uprav takrat, ko so začeli najživahneje razpošiljati svoje lepe, debele in trde češnje. Kupčija je morala na to nehati. Škode je najmanj 20.000 gld.

Za živinorejce bo letos slabše, ker bo malo sena zaradi spomladne suše; posebno na Tolminskem in na Krasu hodo hudo čutili to pomanjkanje.

O letini na južnem Ogerskem piše nam naš rojak g. A. Š. iz Komna takó-le:

Stara Moldova, 1. julija. — Čez leto dnij me je usoda zopet zanesla mej stare znanice v rodovitni Banat, kjer imam priliko, občudovati prelepo naravo in opazovati dobro, če tudi neomikano ljudstvo. Koder se vozim križem po južni Ogerski, povsod se polje kaže vrlo dobro in nadejati se je najboljše letine.

V spomladi bi ne bil nihče pričakoval take letine, ker je bil še pozno mráz, vsled česar je vse zaostalo, a danes se vidi, kako zapoznala turšica naglo raste, a žito vsled primerne mokrote in zmerne gorkote prav polagoma zori in se klasje pod težo upogiblje, česar druga leta nisem opazil. — Drugače je pa z vinom. Tukaj je vsled filoksere trta izginila in ljudstvo nima od vinogradstva nič več nego še spomin na dobro vino in polne kleti. Čelo pokrajino Segsardsko je v treh letih trtna uš malo ne ukončala. Trte sicer še žive kakor prvič, ko sem jih pred tremi leti videl, ko so tudi bile že okužene, a grozdja je malo. Kmetje, katerih že nisi vedel več vsled oholosti kako nazivati, povešajo ušesa, kakor Moldavec. Največja nesreča pa je to, ker manjka ljudstvu izobrazbe, in ker ne ve vsled tega kako si pomoči. Bog nas varuj take zaočalosti!

Razglas. — Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole bo letos kmetijski poučni tečaj za ljudske učitelje na Goriškem s slovenskim učnim jezikom. Prične se 6. in konča 21. avgusta t. l. Določeni so naslednji učni predmeti:

1. Kmetijstvo z ozirom na hlevski gnoj, kompost, umetna gnojila in oskrbovanje gnoja sploh, kakor tudi na važnost kolobara pri kmetovanju.

2. Vrtnarstvo s posebnim ozirom na pridelovanje zelenjadi na deželi itd.

3. Trtoreja in kletarstvo; o izgoji trt iz semena, kolči itd., o priprav-

ljanji zemlje, o zasajanji vinogradov, o cepljenji, o boleznih trt. O vrelni in založni kleti, o napravi beline in črnine, o ravnanji z vinom itd.

4. Sadjereja. Izgoja, presajanje, oskrbovanje, bolezní dreves itd. s posebnim ozirom na šolske vrte.

Predavanja bodo vsak dan razen nedelj in praznikov po 3 do 4 ure, praktična razkazovanja in vaje pa po 4 do 5 ur.

Koncem tečaja se bodo v razgovorih razpravljali predavani predmeti in potem se izdajo slušateljem spričevala ob uspehu prejetega pouka.

Dvanajstim učiteljem, kateri službujejo v takih krajih, kjer so šole oskrbljene s šolskimi vrtni, pa ne morejo sami omagati stroškov za pot v Gorico in nazaj, pa za bivanje v mestu, podelé se podpore po 30 gld. vsaka iz zaloga, ki ga je v ta namen dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo.

Prošnje za te podpore je podati po c. kr. okrajnih šolskih svetih v Gorici, Tolminu in Sežani deželnemu odboru do 20. julija t. l. — Deželni odbor.

Ostala Slovenija

Trst in Istra. — (Mestni zastop tržaški) volil je v sredo župana in dva podžupana. Za župana je bil izvoljen bivši župan dr. Pitteri s 46 glasovi od 52; zanj so glasovali torej tudi takozvani „konservativci“, dasi sta prorokovala že hitro po volitvah „Mattino“ in „Triesterica“, da mož ne bo več potrjen, ker se je dal voliti v družbi najhujših irredentovcev. — Pri volitvah podžupanov bila sta izvoljena žid Mojzes Luzzatto in Dompiéri s 33 glasovi, torej samó s progresovskimi; „konservativci“ in Slovenci (?) so volili Burgstallerja, ki je svojo odpoved preklical in ostal izvoljen z enim glasom večine in z malo laskavim poklonom „vis di...“ Progresovci torej niso hoteli prepustiti niti enega podžupana „konservativcem“! — Dr. Pitteri je prepustil županovanje židu Mojzesu in prišel se „hladit“ na svoje posestvo v Fari.

— (Na državni gimnaziji) v Trstu bilo je v preteklem šolskem letu 137 Italijanov, 127 Nemcev, 76 Slovencev in 25 Hrvatov.

— (Nahujškani volilci) 3. in 4. okraja v tržaški okolici podali so utok proti izvolitvi gg. Nabergoja in Dolenca.

— (Učitelji koperskega okraja) zbirajo radodarne doneske, da postavijo nagrobni spomenik svojemu tovarišu Val. Preložniku, ki počiva na goriškem pokopališču.

— (Obsojen je bil) v Trstu neki Al. Šk. s Krasa na 10 mesecev, ker je kmete sleparil, da so mu posajali denar na neki višnjevi papir, češ, da je tisočak.

Iz Istre. — V eni prejšnjih št. „Soče“ poročal sem v dopisu „Velika žalost v Bujah“, da so bili vsi bujski ujetniki, kateri so se udeleževali pretepa rajnkega „posteljona“, odpeljani v Rovinj k glavnej obravnavi. O odločilni razsodbi nisem mogel takrat povedati še nič gotovega, ker se niso še mogle končati sodnijske preiskave radi pomankanja — zanesljivih prič. Pri tem je tudi ostalo; — kakó in zakaj se ni zatožencem skoro nič dokazalo, govore se različne stvari, glavna priča pa je mrtva in — mrtvi ne govore! Razsodba je bila tedaj lahka in bujskim ujetnikom dokaj ugodna. — Nekateri bili so kar oproščeni, nekateri pa obsojeni le na dva, tri tedne do dveh mesecev — z yso politiko umes! —

Veselje, katero je po tej razsodbi zavlada-lo, bilo je veliko: Vsi Bujci oblekli so se praznično, okrasili z italjanskimi zvezdami in hiteli svojim prvim osvobodencem naproti, nekateri na voze, drugi peš. Toda prava radost ni še sedaj zavlada-la v Bujah — ker še so njih ljudje notri. V Bujah je navada, da svira v poletnem času, ob nedeljah popoldne, domača godba, katero morajo tudi kmetje v okolici plačevati, a odkar so prišli v ječo bujski narodnjaki, ni slišati več godbe in tudi je ne bo slišati, dokler ne pride zadnji ujetnik na dan. Tako znado Buje spoštovali in častiti svoje — „prve patrijote!“ —

Žurmanov.

Kranjsko. — (V Ljubljani) bil je v ponedeljek veliki živinski semenj, na kateri so prignali 972 konj, 301 krav in 63 telet. Kupčija bila je srednja; najbolje prodajali so se konji, ker je došlo veliko kupcev iz Italije.

— (Vsesokolska slavnost) 8. in 9. t. m. obeta biti velikanska. Pridejo tudi bratje Hrvatje. Najsijajnejša točka bo velika telovadba v petih oddelkih.

— (V Kamniku) bo tamošnja „Narodna Čitalnica“ slavila 23. t. m. 25 letnico svojega obstanka.

— (V Škofjiloki) pogorelo je 11 hiš in drugih poslopij v vrednosti 8 do 10 tisoč gld. Zgorela je tudi neka stara žena, ki je hotela iz goreče hiše rešiti nekaj denarja. Tudi nekaj živine je zgorelo.

— (Tiskarsko društvo) v Ljubljani praznovalo je v nedeljo svojo 25 letnico. Zastopane bile vse ljubljanske tiskarne. Došlo je mnogo pozdravov od raznih enakih društev, med temi tudi od goriške „Società dei tipografi“.

— (V Ljubljani) se je ustanovilo dijaško podporno društvo „Radogoj“, čegar namen je, omogočiti značajnim in nadarjenim slovenskim dijakom, da gredo v višje šole, proti zavezi, da bodo vračali podporo, ko pridejo do kruha. Lepa misel! Živelo mlado društvo!

— (Šišenska Čitalnica) oskrbela je na predvečer sv. Cirila in Metoda velik kres na Drenikovem vrhu. Čast ji!

— (Narodna Čitalnica v Kranju) priredila je 4. t. m. izlet v Senčur.

— (Za „Narodni Dom“) v Ljubljani je nabral „Slov. Narod“ že okoli 300 kron v kratkem času. Ker je zadnji čas nabral tudi za našo vavevažno šolsko družbo sv. C. in M. okoli 2500 kron, vidimo iz tega, da so čitatelji imenovanega lista prav pridno segali v žepe po prve krone in darovali jih za narodne namene. Čast takej požrtvovalnosti!

Koroško. — (Kresovi) na predvečer sv. Cirila in Metoda goreli so po vseh gričih in vrhah na slovenskem Koroškem. Korotan ustaja in — Nemce je strah!

— (Puškar Novak) iz Borovelj, ki je ubil svojo ženo, obsojen je bil na 8 let ječe.

— (Nemški liberalci) so 29. junija odkrili v Greifenburgu spomenik pokojnemu celovškemu knezoškofu Funderju.

— (Koroški pešpolk št. 7) odide 24. avgusta k velikim vojaškim vajam in potem pojde v Gradec, kamor je premeščen. Pri tem polku je bila do predlani slovensčina polkovni jezik; ker se pa častniki niso marali učiti slovenski, ugodil je minister njih želji in slovensčini odvzel staro in naravno pravico. Slovenski poslanci se vedno pritožujejo zaradi te krivice, a doslej brez uspeha.